

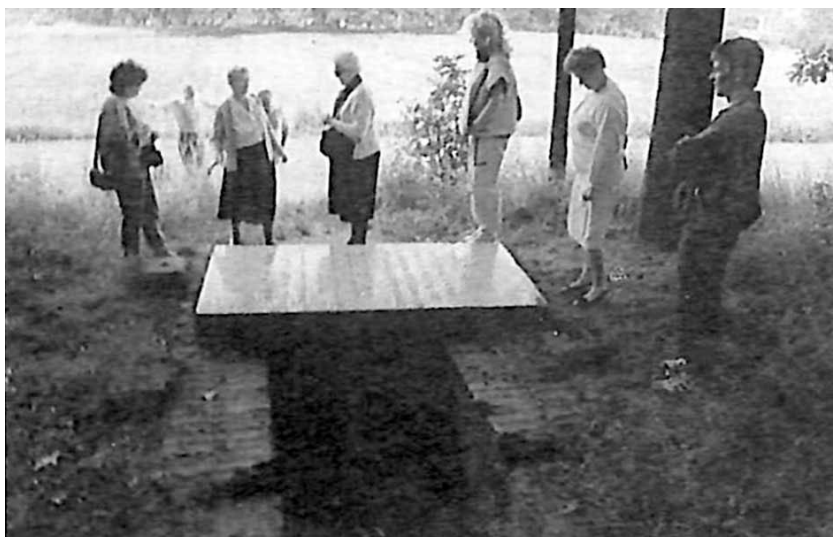
Ciechanowicki nagrobek hrabiego von Moltke

Rok 1813 zazwyczaj kojarzony jest z bitwą pod Lipskiem znaną też jako „bitwa narodów”, podczas której wojska koalicji antyfrancuskiej pokonały armię Napoleona Bonaparte. Jednakże w tym samym roku stoczono też wiele innych walk, a jedną z nich była bitwa nad Kaczawą. Rozegrała się ona 26 sierpnia 1813 roku w okolicach Legnicy, a w jej wyniku dowodzona przez marszałka Macdonalda armia francuska została pokonana przez armię prusko-rosyjską pod dowództwem feldmarszałka Blüchera.

Po zwycięskiej bitwie adiutant feldmarszałka, hrabia Friedrich von Moltke, otrzymał zadanie przekazania wiadomości o zwycięstwie królowi Fryderykowi Wilhelmowi III, który przebywał wówczas w czeskich Cieplicach. Kiedy powóz z kurierem pokonywał w bród wezbrane wody Łaby, przewrócił się, a kurier utonął¹. Według innych relacji chciał on przekroczyć Łabę swoim powozem po moście, ale konie spłoszyły się, gdy powóz dotarł mniej więcej do połowy rzeki, ponieważ ta znacznie wezbrała z powodu kilku dni ulewnych deszczy. W rezultacie powóz zaczął się przechylać i spadł z mostu. Chociaż woźnica i konie z wielkim trudem zdołali uciec przed szalejącą powodzią, hrabia von Moltke został uwięziony wewnątrz powozu i utonął². Ciało posłańca początkowo pochowano w miejscowości Arnau in Böhmen (dziś czeskie Hostině), gdzie miał miejsce ten nieszczęśliwy wypadek. Jednak rodzina nie chciała, aby spoczywał on w obcej ziemi, dlatego wuj zmarłego, pułkownik von Prittwitz będący właścicielem dóbr w Rudelstadt (dziś Ciechanowice w powiecie kamiennogórskim), sprowadził zwłoki krewnego i złożył je w krypcie tutejszego kościoła katolickiego, gdzie spoczywały przez kolejne stulecie³.

W 1913 roku w całych Prusach uroczyście obchodzono stulecie wojen

Płyta w trakcie odtwarzania złoceń liter: kolor ten mają jedynie trzy pierwsze wiersze. Fotografia: Marian Gabrowski, październik 2022 roku

Grobowiec rotmistrza von Moltke w 1990 roku. Zdjęcie: *Schlesischer Gebirgsbote*, nr 2/1992, s. 42

Oparte niegdyś o płytę nagrobną polskie tłumaczenie inskrypcji. Zdjęcie: *Schlesischer Gebirgsbote*, nr 9/2002, s. 144

wyzwoleniczych. W wielu miejscowościach wznoszono z tej okazji pomniki, natomiast w ówczesnych Ciechanowicach postanowiono wykonać okazały nagrobek dla spoczywającego tu uczestnika tamtych walk. W czasie podniosłej ceremonii trumna została wyjęta z krypty i przeniesiona do ceglano-grobowca, który przykryto płytą z polerowanego granitu strzegomskiego. Pomnik ogrodzono kutą kratą z miedzianą tablicą z wyrytym rokiem 1813 otoczonym wieńcem dębowym⁴.

W latach powojennych płytę odsunęto, zapewne w poszukiwaniu skarbów. Co się stało z trumną hrabiego von Moltke, nie wiadomo. Jak wynika ze znanych mi zdjęć, jeszcze w latach 90. ubiegłego wieku płyta leżała koło odkrytego grobowca. Sytuacja uległa zmianie na przełomie stuleci, kiedy to miejscem tym zaopiekował się współczesny właściciel pałacu w Ciechanowicach. Płytę ustawiono na nowo, a jej otoczenie uporządkowano i ogrodzono. Umieszczono też, dziś już nieistniejącą, tabliczkę z tłumaczeniem inskrypcji. Prace przeprowadzane były także w kolejnych latach. Na zdjęciach wykonanych w 2022 roku widać, że trwało wypełnianie liter złotą farbą.

W sąsiedztwie płyty nagrobnej umieszczono zwieńczoną kulą kamienną kolumnę, która została tu przeniesiona wtórnie i nie jest związana z tym miejscem. Wymiary samej płyty to 110×200×20 cm. Na jej górnej powierzchni umieszczono liczącą jedenaście wersów inskrypcję:

**Friedrich Graf von Moltke
Geb. 28.1.1789 zu Wolde
als Stabsrittmeister Rgt. Grade du Corps
und Adjutant Blüchers
mit Siegesbotschaft von der Schlacht
an der Katzbach abgesandt
ertrank 27.8.1813 in der Elbe.**

**TAPFRER VERKÜENDER DES SIEGS!
DICH EREILTE DER TOD IN DEN FLUTEN
BOTSCHAFT UND HELDENGEST
LEBEN IN EWIGKEIT FORT.**

Napisy te uzupełniają umieszczone poniżej nich dwie skrzyżowane gałązki. Treść inskrypcji można przetłumaczyć następująco: *Hrabia Friedrich von Moltke, urodzony 28 stycznia 1789 roku w Wolde, jako rotmistrz sztabowy regimentu straży przybocznej i adiutant Blüchera, wysłany z wiadomością o zwycięstwie w bitwie nad Kaczawą, utonął w Łabie 27 sierpnia 1813 roku.*

Dzielny zwiastunie zwycięstwa! Śmierć dosięgnęła Cię w wezbranych wodach, lecz przekaz i bohaterski duch żyją wiecznie.

Tak więc ciechanowicki nagrobek hrabiego von Moltke nie jest jedynie miejscem spoczynku młodego, 24-letniego żołnierza, lecz także formą upamiętnienia przez dawnych mieszkańców tych ziem wydarzeń związanych z obchodami stulecia „bitwy narodów”.

Będąc w Ciechanowicach, warto też zwrócić uwagę na wieżę widokową, jaką kilka lat temu wybudowano nieopodal opisywanej tu płyty nagrobnej. Niestety z jej szczytu nie dojrzymy zbyt wiele, gdyż widoki zasłaniają pobliskie drzewa, jednak mimo to wyprawa w to urokliwe miejsce może być nie lada atrakcją dla dzieci.

Marian Gabrowski

Przypisy:

1 Schwanitz Jürgen, *Schloß Rudelstadt – ein weiteres Kleinod im Bobertal wird restauriert*, [w:] Schlesischer Gebirgsbote, nr 3/2013, s. 81.

2 <https://hella-tegeler.jimdosite.com/kreis-landeshut/roehrsdorf-wittgendorf/rudelstadt/>

3 Tamże.

4 Henke, *Ehrengabmal für den Katzbachsiegesboten*, [w:] Der Wanderer im Riesengebirge, nr 1/1914, s. 10.

Nagrobek hrabiego von Moltke na tle wieży widokowej. Fotografia: Marian Gabrowski, luty 2024